

Sammanfattning

Fråga om det förelegat grund för avskedande, alternativt saklig grund för uppsägning, av en polis som dömts för misshandel och olaga hot till villkorlig dom. Polismannen har både i brottmålet och arbetstvisten förnekat gärningspåståendena i vissa delar och i övrigt hävdad att han handlat i nödvärn. Vidare har arbetstagarparten gjort gällande att det inte förelegat grund för avskedande eller uppsägning även om polismannen befinns skyldig till brott. Arbetsdomstolen har ogiltigförklarat avskedandet men jämkat det allmänna skadeståndet.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2004-01-14
StockholmDom nr 2/04
Mål nr A 32/03**KÄRANDE**

Polisförbundet, Box 5583, 114 85 STOCKHOLM
Ombud: förbundsjuristen Annett Olofsson, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 STOCKHOLM

SVARANDE

Staten genom Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 STOCKHOLM
Ombud: polisintendenten Maria Lönegård, samma adress

SAKEN

Ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Mellan Polisförbundet (förbundet) och staten genom Rikspolisstyrelsen (staten) gäller kollektivavtal.

Personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen beslutade den 5 december 2002 att avskeda förbundets medlem A.C. från hans anställning som polisassistent vid Polismyndigheten i Västerbottens län. Grunden för avskedandet var att A.C. dömts för brott. Anställningen upphörde den 12 december 2002 då A.C. fick del av beslutet. Avskedandet har lett till tvist mellan förbundet och staten.

Förbundet har väckt talan mot staten och har i första hand yrkat att Arbetsdomstolen skall

1. förklara att avskedandet av A.C. är ogiltigt och
2. förplikta staten att till A.C. utge allmänt skadestånd med 150 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning till dess betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte funnits skäl för avskedande men förelegat saklig grund för uppsägning har förbundet i andra hand yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta staten att till A.C. utge

1. allmänt skadestånd med 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning till dess betalning sker och
2. ekonomiskt skadestånd avseende uppsägningslön inklusive semesterför-
måner med 23 757 kr per månad fr.o.m. den 13 december 2002 t.o.m. den 12 april 2003, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 25:e i respektive månad till dess betalning sker.

Staten har bestritt käromålet men vitsordat beloppet avseende ekonomiskt skadestånd samt sättet att beräkna ränta. Inget belopp avseende allmänt skadestånd har vitsordats såsom skäligt i och för sig. För det fall Arbetsdom-

stolen skulle finna att skadeståndsskyldighet föreligger har staten yrkat att det allmänna skadeståndet skall jämkas till noll kronor.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Grunderna för förbundets talan

A.C. har den 12 december 2002 avskedats från sin tillsvidareanställning hos Polismyndigheten i Västerbottens län utan att ens saklig grund för uppsägning förelegat. A.C. har inte gjort sig skyldig till brott. Även om Arbetsdomstolen skulle finna att A.C. har gjort sig skyldig till något brottsligt har det inte funnits skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning. Staten hade kunnat omplacera A.C. till andra arbetsuppgifter men har inte gjort någon omplaceringsutredning. För det fall domstolen skulle finna att det förelegat saklig grund för uppsägning gör förbundet gällande att det i vart fall inte fanns skäl för avskedande.

Omständigheterna i sak

Till grund för avskedandet har staten lagt en brottmålsdom från Skellefteå tingsrätt angående en händelse på valborgsmässoafton 2001. Tingsrätten har värderat bevisningen i brottmålet på ett felaktigt sätt. Det finns inte skäl att tro på målsägandena framför A.C..

Händelsen gäller ett tumult som uppstod på valborgsmässoafton vid Byastugan i Innervik. A.C. blev då slagen till marken och fick därefter liggande ta emot slag och sparkar från flera personer. Han kände sig hotad till livet och drabbades av panik. I syfte att freda sig utdelade han slag med öppen hand och handlade då i nödvärn. Vid ett tillfälle skrek han något som han inte minns. Han vidgår att det han skrek möjligen kan ha uppfattats som hot om våld men han har inte haft uppsåt till olaga hot. Han var så rädd att han kunde ha sagt vad som helst. I vart fall har han även i den delen handlat i nödvärn. Även om rätten skulle komma fram till att det inte har förelegat nödvärnsituationer har A.C. uppfattat situationerna som sådana varför det i sådant fall förelegat så kallat putativt nödvärn.

Strax efter det inledande tumultet med flera personer inträffade en händelse där endast A.C. och M.G. var inblandade. A.C. var då fortfarande skakad och uppriven. Han uppfattade det som att M.G. angrep honom med ett tillhygge. Även vid detta tillfälle handlade han i nödvärn eller i vart fall i en situation som han uppfattade som sådan. För det fall A.C. i den situationen skulle anses ha använt mera våld än nöden krävde skall beaktas att omständigheterna var sådana att han svåriligen kunde besinna sig, varför handlandet ändå inte varit brottsligt.

A.C. uppsökte på natten mellan den 30 april och den 1 maj 2001 akutmottagningen på Skellefteå sjukhus. Av fotografierna som togs vid sjukhusbesöket framgår bl.a. att A.C. hade ett stort jack ovanför ena ögonbrynet, en del mindre sår i ansiktet i övrigt och ett sår mitt på vänster handflata. Det framgår också, om än inte så tydligt, att A.C. hade fått en spark på sidan av kroppen. Han hade inga märken på sina knogar. Fotona utvisar att A.C. åsamkats omfattande skador av sparkar och slag samt att han själv inte har slagits med knuten hand. Detta framgår även av det åberopade rättsmedicinska yttrandet.

De fyra målsägandena i brottmålet - A.A., J.A., M.G. och J.L. - känner varandra sedan tidigare. I polisutredningens inledningsskede gjordes en rad anmärkningsvärda misstag. Det finns regler för hur en brottsutredning av detta slag bör bedrivas för att säkra bevisningen. De personer som varit inblandade i händelseförloppet skall inledningsvis åtskiljas så fort som möjligt. Det gjordes inte med de fyra målsägandena. De separerades inte på brottsplatsen av de poliser som anlände dit, de åkte tillsammans i polisbilen in till polisstationen och de satt tillsammans i receptionen medan de avlade anmälan en efter en. Vidare hölls inget inledande förhör med någon av de fyra målsägandena på natten mellan den 30 april och den 1 maj. Däremot hölls ett inledande förhör med A.C. vid det tillfället. De första förhören med målsägandena hölls den 8 och 9 maj 2001, dvs. en dryg vecka senare.

Åklagaren åtalade A.C. för misshandel av samtliga fyra målsägande och för olaga hot av M.G. och J.A.. Tingsrätten ogillade åtalet i de delar som avsåg misshandel av J.A. respektive J.L.. A.C. fälldes däremot för misshandel av A.A. och M.G. samt för olaga hot mot M.G. och J.A.. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. A.C. överklagade tingsrättens dom och åklagaren överklagade anslutningsvis. Inför huvudförhandlingen i hovrätten hade målsägandena haft ytterligare möjlighet att prata ihop sina versioner av händelseförloppet. När nästan hela huvudförhandlingen i hovrätten var avklarad beslutade A.C., med tingsrättens bevisvärdering i åtanke, att han inte ville riskera en strängare påföljd. Han återkallade därför sitt överklagande i hovrätten.

A. C:s tjänstgöring som polis

A.C. har varit polis i 15 år och har mycket goda omdömen från arbetsgivare och arbetskamrater. Under mer än tre år har han fungerat som arbetsledare. Han har varit hundförare i yttre tjänst, vilket endast anförtros de mest betrodda poliserna. Vidare han har varit huvudskjutinstruktör och ansetts som pålitlig och duktig. Han har aldrig tidigare varit inblandad i något slagsmål.

Efter händelsen den 30 april 2001 har A.C. arbetat kvar inom polisen ända fram till avskedandet den 12 december 2002. Han har då haft en inre tjänst på enheten för kriminalunderrättelsetjänst där han har utfört utredningar. Under denna period har han haft kvar sitt hundkontrakt och ibland arbetat som hundförare. Han har också fått företräda myndigheten utåt i större sammanhang. Detta visar att A.C. även efter händelsen har haft

myndighetens fulla förtroende. Han har utfört sina arbetsuppgifter på bästa sätt.

Staten

Grunderna för statens talan

A.C. dömdes den 10 januari 2002 av Skellefteå tingsrätt för misshandel och olaga hot. Tingsrättens dom vann laga kraft den 9 oktober 2002.

A.C:s anställning upphörde den 12 december 2002 till följd av statens avskedande. Grunden för avskedandet är att den brottslighet som A.C. har dömts för är allvarlig och helt oförenlig med de höga krav som måste ställas på en polisman. A.C. har genom sitt handlande såväl grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren som visat sådan olämplighet för polistjänsten att förutsättningar för avskedande är uppfyllda. Grund för avskedande enligt 18 § anställningsskyddslagen föreligger därför.

För det fall grund för avskedande inte skulle anses ha funnits föreligger i vart fall saklig grund för uppsägning enligt 7 § anställningsskyddslagen. På grund av de brott A.C. har begått är det inte skäligt att polismyndigheten i Västerbotten skall bereda A.C. annat arbete hos sig. Även om A.C. hade haft en icke polisiär anställning vid polismyndigheten är brotten så allvarliga att han även då hade blivit avskedad.

Grunden för yrkandet om jämkning av ett eventuellt allmänt skadestånd är att A.C. genom sitt eget agerande i hög grad har bidragit till den uppkomna situationen.

Omständigheterna i sak

På valborgsmässoafton den 30 april 2001 hade familjen C bjudit hem familjen A på middag. De drack några öl, välkomstdrink och vin till middagen. Efter middagen besökte familjerna vid åttatiden på kvällen majbrasan vid Byastugan i Innervik. Sedan återvände de till C:s bostad. A.C. och A.A. drack någon starköl tillsammans och beslutade därefter vid kvart i tiotiden på kvällen att återvända till majbrasan. När de kom dit blev A.C. inblandad i en diskussion om hembränt. Därefter började han intressera sig för J.A., som tidigare var okänd för honom, och påstod att denne var narkotikapåverkad. Någon upplyste J.A. om att A.C. var polis. A.C. förklarade att han skulle göra en drogkontroll på J.A. och ville ta honom avsides. Övriga försökte övertala A.C. att sluta. I detta läge ringde A.C. till polisen i Skellefteå och uppgav att han hade ingripit mot en man som var narkotikapåverkad. Han ville att polis skulle komma till platsen. Detta samtal ägde rum klockan 23.00 och finns dokumenterat i kommunikationscentralen. Därefter utspelar sig den våldsutövning som varit föremål för tingsrättens prövning.

Samtliga inblandade i slagsmålet har vidgått att de var alkoholpåverkade. Tingsrätten har slagit fast att det var A.C. som inledde våldsutövningen mot

målsägandena. Slagsmålet startade när A.C. tog tag i J.A.. J.L. kom till undsättning och A.C. utövade då våld mot J.L. genom att tilldela honom ett slag i ansiktet. J.L. gav sig in i ett handgemäng med A.C.. I detta läge försökte A.A. få A.C. att sluta. A.A. försökte sära på dem genom att ta tag i J.L.. Då fick A.A. två kraftiga slag i ansiktet av A.C.. A.A:s näsben knäcktes och läppen sprack. Han fick även ömhet i tänderna efteråt.

M.G. befann sig också i anslutning till slagsmålet. Människor runtomkring skrek och hade synpunkter på A.C:s ingripande. A.C. fick låna A.A:s mobiltelefon och ringde till polisen igen. A.C. beordrade sedan ned J.A. och M.G. på marken och skrek ”rör ni er så slår jag ihjäl er”. I detta läge fick J.A. sittandes på marken ta emot två slag mot huvudet. A.A. försökte ännu en gång få A.C. att sluta. A.A. ringde till sin fru som fanns i C:s bostad. Han bad att hon skulle komma och ta med sig A.C:s fru, A-K, till Byastugan för att lugna ner A.C.. A.A:s fru kom men A-K.C. ville inte följa med. Strax därefter kom polispatrullen till platsen.

Polismännen V.L. och K.F. var civilklädda och kom i en civil polisbil. Vid Byastugan möttes de av A.C. och fyra andra personer. A.C. tog tag i J.A. och talade om för dem att detta var den misstänkte. K.F. satte med hjälp av A.C. på J.A. handbojor. J.A. var motvillig till att följa med. V.L. försökte lugna ner människorna runt omkring. Dessa var mycket upprörda över A.C:s ingripande. Även M.G. hade synpunkter på detta och gick fram till polisbilen. Han hade en mobiltelefon i handen men gjorde inget handgripligen för att försöka befria J.A.. Plötsligt hoppade A.C. på M.G. och fällde honom till marken. A.C. satte knäet i ryggen på M.G. och slog honom med minst fyra slag i huvudet. M.G:s glasögon ramlade av. A.C. vred mobiltelefonen ur handen på M.G.. Han tog sedan tag i M.G:s huvud och vred huvudet. Till följd av detta kissade M.G. på sig och kräktes samt fick nacksmärtor och huvudvärk. Några personer ville gå fram och hjälpa M.G. men blev stoppade av V.L.. Till slut tyckte V.L. att det gick för långt och gick emellan. K.F. och V.L. lyckades tillsammans ta bort A.C. från M.G..

Polismännen har inte sett något skäl för A.C. att ingripa mot M.G. på det sätt han gjorde. A.C. har själv medgett i ett yttrande till personalansvarsnämnden om detta skeende att ”Där spiller det över på grund av både chock, rädsla och ilska. Jag har medgett att det kan ha gått för långt i detta skede då man inte handlade speciellt rationellt utan mer reflexmässigt i en mycket svår situation”.

Polismannen P.N. kom till platsen. Han var polisklädd och kom i en polismålad bil. Han tog sig an A.C. och förde bort honom ifrån händelsernas centrum. K.F. pratade med J.A. och konstaterade att denne inte var narkotikapåverkad utan att gripandet var uppenbart felaktigt. Han tog därför bort handbojorna och släppte J.A.. Efter detta följde målsägandena med till polisstationen i Skellefteå med undantag av M.G. som fördes direkt till Skellefteå sjukhus. A.C. åkte med P.N. till polisstationen. Där hördes A.C. av polisinspektören E.H.. Vid detta tillfälle hävdade A.C. att han uppträtt i egenskap av polis. Han har sedan ändrat sig och uppgett att det inte var något polisingripande och att han inte hade trätt i tjänst.

Efter händelsen omplacerades A.C. till inre tjänst vid polisen i Skellefteå. Den 3 september 2001 åtalades han för misshandel av de fyra målsägandena och olaga hot mot J.A. och M.G.. Den 10 januari 2002 dömdes A.C. av Skellefteå tingsrätt till villkorlig dom för misshandel av A.A. och M.G. samt olaga hot mot J.A. och M.G.. Tingsrätten begärde yttrande från polisens personalansvarsnämnd huruvida A.C. skulle komma att skiljas från sin anställning vid fällande dom. Nämnden angav i yttrande den 5 november 2001 att A.C. skulle skiljas från sin anställning om han dömdes i huvudsak enligt åtalet. Tingsrätten fann att omständigheterna starkt talade för ett fängelsestraff, men med tillämpning av 29 kap. 5 § i brottbalken fick påföljden stanna vid villkorlig dom. A.C. överklagade domen. Hovrätten för Övre Norrland höll huvudförhandling den 8 och 9 oktober 2002. Vid lunchtid huvudförhandlingens andra dag återkallade A.C. sitt överklagande. Då hade samtliga målsägande och polismännen V.L. och K.F. hunnit avge sina vittnesmål. Tingsrättens dom vann laga kraft genom hovrättens avskrivningsbeslut den 9 oktober 2002.

Domskäl

Twisten

Den 12 december 2002 avskedades A.C. från sin anställning som polisassistent vid Polismyndigheten i Västerbottens län. Grunden för avskedandet var att A.C. dömts för brott.

Twisten i målet rör främst frågan om det funnits laga grund för statens avskedande av A.C..

Förbundet har gjort gällande att avskedandet har skett utan att ens saklig grund för uppsägning förelagat. Förbundet har anfört att A.C. inte har gjort sig skyldig till brott. Även om Arbetsdomstolen skulle finna att A.C. har gjort sig skyldig till något brottsligt har det enligt förbundet inte funnits skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning. Förbundet menar att staten i vart fall hade kunnat omplacera A.C..

Staten har som grund för avskedandet anfört att den brottslighet som A.C. har dömts för är allvarlig och helt oförenlig med de höga krav som måste ställas på en polisman. Enligt staten har A.C. genom sitt handlande såväl grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren som visat sådan olämplighet för polistjänsten att förutsättningar för avskedande är uppfyllda. Enligt staten utgör brottsligheten i vart fall saklig grund för uppsägning.

Närmare om brottmålet

A.C. åtalades i brottmålet för misshandel och olaga hot enligt följande gärningsbeskrivning.

A.C. har den 30 april 2001 i Innervik, Skellefteå kommun, misshandlat

1. A.A. genom att tilldela denne två slag i ansiktet med svullnad, missfärgning, sårskada, tandskada och blödning
2. J.A. genom att tilldela denne två slag mot huvudet med smärta, värk och yrsel som följd samt genom att bryta S:s högra arm upp mot nacken med kraftig smärta som följd
3. M.G. genom att fälla honom till marken, sätta knäet mot ryggen och trycka till, tilldela denne minst fyra slag mot huvudet, vrida huvudet samt vrida ett föremål ur G:s högra hand med underhudsblödningar, överhudsavskrapningar, ytliga hudskador, ömhet, värk, stelhet och smärta som följd
4. J.L. genom att tilldela denne minst ett slag i ansiktet med rispa på höger kind och smärta som följd.

A.C. har vidare vid samma tillfälle hotat J.A. och M.G. genom att uttala: "Rör ni er slår jag ihjäl er" eller liknande, vilket varit ägnat att framkalla allvarlig fruktan för egen säkerhet till person hos dessa.

A.C:s inställning till brottspåståendena var densamma som i Arbetsdomstolen (se ovan under förbundets utveckling av talan).

Vid huvudförhandlingen i tingsrätten hördes, förutom A.C. och de fyra målsägandena, polismännen K.F., V.L., P.N., G.Z. och E.H..

Tingsrätten fann det styrkt att A.C. misshandlat A.A. genom att tilldela denne två slag i ansiktet. Beträffande nödvärnsinvändningen angav tingsrätten i denna del att "A.C:s invändning om nödvärn, eller att han haft anledning befara attack från A.A., är motbevisad genom utredningen". Mot A.C:s förnekande var det inte styrkt att han gjort sig skyldig till misshandel av J.A. eller J.L., varför åtalet ogillades i dessa delar. Det olaga hotet ansågs däremot styrkt. Enligt tingsrättens mening var beteendet - oavsett syftet med A.C:s uttalande - ägnat att framkalla allvarlig fruktan hos målsägandena. A.C., som enligt tingsrätten helt saknat fog för agerandet, dömdes därför för olaga hot mot J.A. och M.G.. Vad slutligen avsåg misshandel av M.G. fann tingsrätten att "A.C:s påstående, att han agerade för att avvärja ett påbörjat eller överhängande angrepp från M.G:s sida, är vederlagt genom utredningen, däribland polisvittnenas uppgifter". Tingsrätten fann det styrkt att A.C. utsatt M.G. för det våld som åklagaren påstått.

Tingsrätten dömde således A.C. för misshandel av A.A. och M.G. samt för olaga hot mot J.A. och M.G.. Med beaktande av att A.C. skulle komma att skiljas från sin anställning vid fällande dom stannade påföljden vid en villkorlig dom.

Som redan har framgått av parternas utveckling av talan överklagade A.C. tingsrättens dom. Åklagaren, liksom J.A. och J.L., överklagade domen anslutningsvis. Åklagaren yrkade, såvitt har framkommit, att A.C. skulle dömas även för de åtalspunkter som tingsrätten ogillat samt att han under alla omständigheter skulle få en strängare påföljd. I och med att A.C. återkallade sitt överklagande förföll anslutningsöverklagandena. Tingsrättens dom stod därmed fast.

Utredningen i Arbetsdomstolen

Samtliga personer som hördes i brottmålet med undantag av M.G. har på förbundets begäran hörts även i Arbetsdomstolen. Således har A.C. hörts under sanningsförsäkran och vittnesförhör hållits med A.A., J.A. och J.L. samt med polismännen K.F., V.L., P.N., G.Z. och E.H.. M.G. har till följd av en hjärnskada (som saknar samband med händelserna i målet) inte kunnat höras här. Förhöret med honom har förebringats genom uppläsning ur tingsrättens dom eftersom bandupptagningarna från brottmålet inte finns kvar.

Vidare har fyra vittnen som inte åberopades i brottmålet hörts i Arbetsdomstolen, nämligen L-E.S., M.F., B.J. och A.C:s hustru A-K.C. Även dessa vittnen har hörts på begäran av förbundet.

Förbundet har slutligen som skriftlig bevisning åberopat fotografier och ett rättsmedicinskt yttrande rörande de skador m.m. som A.C. själv haft efter händelsen samt ett utlåtande över hans tjänstgöring som polis.

Staten har inte åberopat någon bevisning.

Förhörspersonernas berättelser i Arbetsdomstolen

De personer som har hörts i Arbetsdomstolen har beträffande de omstridda händelserna på valborgsmässoafton 2001 berättat sammanfattningsvis följande.

A.C.: A:s var hembjudna till dem på middag på valborgsmässoafton. Familjerna åkte till festplatsen vid Byastugan och återvände sedan hem. A.A. och han cyklade sedan tillbaka till Byastugan. Han hade intagit måttligt med alkohol under kvällen och var definitivt inte berusad. När de kom fram var det någon som skämtade och sa ”var har ni dunken”. Han gick fram och pratade med L-E.S. och M.F.. Någon bjöd på hembränt men han bad dem stoppa undan flaskan. Han diskuterade skolskjutsen med L-E.S. och var inte irriterad på honom. L-E.S. och M.F. åkte därifrån.

Därefter pratade han med J.L.. Under samtalet kom det fram en person till dem som senare visade sig vara J.A.. J.A. betedde sig mycket konstigt. Han frågade om J.A. hade tagit någon narkotika, vilket denne förnekade. Någon ropade att A.C. var snut och J.A. blev då mycket besvärad och började småhota honom. Han frågade återigen om J.A. hade tagit något och vid ett tillfälle fick han svaret ”Ja, och vad kan du göra åt det då?” Det blev viss munhuggning och han fick med sig J.A. en bit bort för att lugna ner honom. Han ringde efter polisen och rapporterade att det fanns en påtänd kille vid Byastugan som hotade honom.

Efter samtalet till polisen fortsatte J.A. att hota honom. Han tog tag i J.A. och sade till honom att vara lugn tills polisen kom. J.A. förstod då att han verkligen hade ringt polisen. J.A. blev förbannad och smällde till honom. Han ramlade omkull på gruset med J.A.. J.L. anslöt. Det blev ett slagsmål och han hamnade i underläge med J.L. ovanpå sig. Han fick smällar. J.A. hade kommit upp och han fick sparkar på baksidan av överkroppen från det håll J.A. stod. Han slog J.L. och tog sig upp. Han kände hur blodet rann ner för ögat. J.A. var på honom igen och det uppstod sedan ett oerhört tumult och slagsmål. Flera anslöt, bl.a. var A.A. och M.G. där. Han ropade

på hjälp. A.A. tog tag i honom, troligen för att dra bort honom. Medan A.A. höll i honom i höger arm kom J.A. och slog honom i ansiktet igen. Han skrek till A.A. att släppa honom. A.A. släppte inte men då lyckades han slå bort A.A. så han tappade taget. De drabbade samman igen. A.A. kom då emot honom igen, troligen för att ta fast honom för att lugna ner honom med ett grepp. Han satte då upp sin hand med ett distraktionsslag och skrek ”nej, gå bort”. Han var livrädd för att bli fasthållen igen så att de andra kunde slå honom obehindrat. När han satte upp handen träffade han A.A. över näsan och munnen. A.A. fick näsblod och gick därifrån. Även J.L. avlägsnade sig.

M.G. och J.A. fortsatte att vifta och slå. Han var helt chockad och skakad och var rädd att hamna på marken igen. Han skrek allt vad han orkade för att de skulle sätta sig ner. Han vet inte exakt vad han skrek till dem. De satte sig först inte men när han måttat ett slag framför dem satte de sig. Han backade för att ringa polisen men hans telefon var förstörd. Då kom A.A., gav honom sin mobiltelefon och sa till honom att ringa efter hjälp. Han ringde till polisen igen och sa till dem att skynda sig dit.

Medan han väntade på polisen reste sig M.G. och J.A.. Folk skrek saker som ”din snutjävel, vi ska se till att du får flytta åt helvete” och han backade för att ha alla framför sig. Till slut kom den civila polisen. Han fick med sig J.A. mot polisbilen. K.F. kom och hjälpte honom och de satte på J.A. handbojor. V.L. höll tillbaka de övriga och försökte lugna ner dem. Det var fortfarande stökigt och skrikigt. Han uppfattade det inte som att poliserna hade grepp om situationen och kände sig fortfarande hotad. När K.F. skulle placera J.A. i bilen trängde sig M.G. förbi V.L. och kom fram mot honom samtidigt som han höjde sin högra näve. Han såg att M.G. hade något föremål i den höjda handen. M.G. var då bara någon meter från honom. Han tog ett fast grepp om M.G. och drog ner honom på marken. De ramlade på marken, M.G. på mage med honom ovanpå sig på ryggen med något slags grepp. M.G. försökte hela tiden göra sig fri genom att skalla och klacka honom men lyckades inte komma loss. Han tryckte till M.G. och slog honom på skuldran när denne försökte vrida sig runt. Till slut gav M.G. upp och låg stilla. Då kom andra personer och slet isär dem. Han hämtade J.L. som hade gått in i Byastugan. Sedan kom polismannen P.N. och pratade med honom. De åkte till polisstationen där E.H. höll målsägandeförhör med honom. Han blev också skjutsad till sjukhuset den natten.

A.A.: De var bjudna till C:s på valborgsmässoafton. Ingen var särskilt berusad. När han och A.C. kom tillbaka till festplatsen andra gången för kvällen frågade L-E.S. var de hade dunken. A.C. blev irriterad och diskuterade med L-E.S.. A.C. tyckte att L-E.S. skulle be om ursäkt, vilket denne gjorde. L-E.S. åkte. Sedan började A.C. gå på J.A. för att han misstänkte att denne använt någon form av narkotika. A.C. tog med sig J.A. till ett växthus för att göra tester. A.C. ringde till polisen för att de skulle ta J.A.. J.A. blev upprörd och pratade högt men det var inget handgemäng då. J.L. kom fram och ville att A.C. skulle låta J.A. vara. Då slog A.C. till J.L. och J.L. slog tillbaka. Det blev slagsmål. J.L. lade ner A.C. på marken. J.L. satt på A.C. och slog denne. J.A. och M.G. var också där men han såg inte vad de gjorde eftersom det var en gröt av folk. Han drog bort J.L. från A.C.. Han försökte hålla isär dem och då slog A.C. honom med ett slag på näsan och ett på tanden. Han vet inte hur A.C. höll handen, om den var öppen eller knuten. Han vet inte varför A.C. slog honom. Det hela gick väldigt fort och det var högljutt hela tiden. Ingen slog dock A.C. just när denne slog honom.

Efter det skulle A.C. ringa efter mera folk. A.C:s telefon hade gått sönder och han lånade då ut sin telefon. Han tyckte själv att det vore bra om det kom mera folk innan det riktigt ”barkade ur”. Någon kunde ledsna på A.C. som var sist inflyttad i

byn. Efter att A.C. ringt polisen beordrade denne ner J.A. och M.G. på knä. A.C. var helt tokig och sa att de skulle sätta sig ner, annars skulle han slå ihjäl dem. Han fick tillbaka sin telefon. A.C. ville att även han skulle sätta sig. Det vägrade han och då sa A.C. att han skulle åka dit för passivt motstånd. Han ringde hem till C:s för att få dit deras fruar. Hans fru kom dit en stund men A-K kom inte förrän senare.

De civila poliserna anlände. De satte handklovar på J.A.. Alla var upprörda. Han såg sedan att M.G. var under A.C. på marken men vet inte vad som föregick det. Han sa till K.F. att göra något. Han åkte sedan till polisstationen tillsammans med sin fru och A-K.C.

J.A.: Han var ytterst lite berusad kvällen i fråga. På festplatsen träffade han A.C. som började ifrågasätta om han gick på några droger, vilket han inte gjorde. A.C. ville ha in honom till stationen och ringde till polisen. Han uppfattade det som ett polisingripande från A.C:s sida. M.G., A.A. och J.L. var runtomkring. Det skreks och de slet i varandras kläder. Han vet inte vem som började slita i kläderna. M.G. kom fram för att få bort honom och det var ”ett djävla liv”. Han uppfattade inte J.L. förrän senare. Han såg att A.A. vek sig efter en smäll och den måste han ha fått av A.C.. A.A. blödde ur näsan. Självt hade han bara stått och skrikit. Efter detta var alla upprörda och skrek. A.C. beordrade dem att sitta ner, annars skulle han slå ihjäl dem. A.C. var upprörd och vansinnig. Självt försökte han resa sig och fick då två smällar i ansiktet. Detta uppgav han inte i sin första anmälan för då var han trött och ville bara hem. Sedan kom polisen. A.C. skrek ”det är han”. Han blev upptryckt mot polisbilen. De bröt upp hans arm och satte på honom handfängsel. En polis tog in honom i bilen och konstaterade att han inte var drogpåverkad, varefter han blev släppt. Mitt i allt var det ett djävla liv utanför, där låg A.C. och brottades med M.G.. I något annat skede, han minns inte när, låg också A.C. och J.L. och bråkade i en klump på marken. Han har inte sett någon slå eller sparka A.C..

J.L.: Han minns inte händelsen så bra längre. Han var full den kvällen. Han träffade A.C. på festplatsen men minns inte vad de pratade om. A.C. och J.A. pratade också med varandra. Vad han kan minnas var det något prat om att A.C. trodde att J.A. var påverkad av narkotika. Det blev bråk mellan J.A. och A.C. men han minns inte hur det gick till eller vem som började. Han gick fram till dem för att få stopp på bråket men minns inte vad som hände då. A.C. slog till honom på kinden och då gav han sig på A.C.. Han minns inte hur det gick till utan bara att han sa till A.C. att ge sig. A.C. var i underläge och var nog upprörd. Han låg på A.C. men vet inte om han slog honom. A.A. lyfte bort honom från A.C.. Han gick då in i Byastugan. Sedan kom civilpoliserna. Stämningen var upprörd och folk skrek, men han minns inte vad. Han stod framför polisbilen. M.G. stod bredvid. Polisen satte handfängsel på J.A.. M.G. var upprörd över detta och skrek väl något mot A.C., han minns ej vad. M.G. höll upp en mobiltelefon och tog något steg framåt. A.C. rundade bilen och flög på M.G.. A.C. bröt ner M.G. vid diket och slog av denne telefonen. A.C. gav M.G. några smällar och höll fast huvudet. Han uppfattade inte att M.G. slog A.C. utan att det var M.G. som fick stryk och behövde hjälp. Han försökte gå dit men blev stoppad av en polis som stod med ryggen mot A.C.. Han sa åt polisen ”ser du inte vad som håller på att hända”. Då vände sig polisen om och gick dit och särade på dem.

I samband med förhöret med J.L. har förbundet i delar som J.L. inte längre minns åberopat följande uppgifter ur polisförhör med honom: ”Det blev ett ordentligt bråk och det vevades med armarna. Vem som vevade mest är oklart men både J.A. och A.C. åkte omkull. (...) J.L. tog tag i A.C. och

hamnade ovanpå honom liggande på marken. När de låg ner kom någon och sparkade mot A.C:s huvud. Var sparken träffade exakt kan J.L. inte säga.”

K.F.: Han och V.L. kallades till festplatsen med anledning av ett ringa narkotikabrott. När de anlände kom A.C. fram med en kille (J.A.) han tagit hand om. J.A. kämpade emot och han hjälpte A.C. att lägga J.A. mot bilen. A.C. var kraftigt alkoholpåverkad men inte berusad, blodig och jätteupprörd. Det var omkring åtta personer i närheten och många skrek och var upprörda. De ansåg att poliserna skulle ta hand om A.C. i stället för J.A.. Stämningen var väldigt aggressiv mot A.C.. Han och A.C. satte på J.A. handbojor. De andra skrek hela tiden vid sidan om och V.L. försökte hålla dem borta och lugna ner dem, men det gick inte. De stod mot bilen allihop och det var trångt. Han såg i ögonvrån att en annan kille (M.G.) var framme och sa något. M.G. höll i något som kan ha varit en mobiltelefon. M.G. kan ha tagit sig förbi V.L.. A.C. for iväg och tog tag i M.G.. De åkte ner på marken snett bakom honom. A.C. höll ner M.G. mot marken. Han tänkte först inte så mycket på det utan antog att A.C. ville få slut på bråket. Men då hörde han att de andra skrek och pekade. Han tittade till en gång och såg då att A.C. tryckte ner M.G. på marken på ett sätt som inte var riktigt bra. A.C. hade M.G. i ett stenhårt grepp. Lite senare tittade han dit igen och såg att det som hände inte var naturligt. Han reagerade på att A.C. fortfarande höll M.G. i samma grepp. M.G. var i ett ”mycket risigt läge”. Han undrade då vad A.C. höll på med. Han anser att A.C. absolut gick för långt. V.L. gick emellan A.C. och M.G.. Han bad då J.A. att stå kvar och hjälpte V.L. att skilja dem åt. A.C. var då ännu mera upprörd och besviken även på dem. A.C. verkade inte förstå vad som hände eller varför poliserna agerade som de gjorde.

Han tog in J.A. i polisbilen och kontrollerade honom med ficklampa osv. Han konstaterade att J.A. inte var påverkad och släppte honom. Därefter kom P.N. och tog hand om A.C.. Han själv och V.L. försökte ta reda på vad som hänt. De inblandade personerna - förutom A.C. - skildes inte åt, utan det gällde då att försöka lugna ner situationen och lösa det hela på ett praktiskt sätt.

V.L.: När han och K.F. kom till platsen stod A.C. vid sidan om och fyra andra män i en klunga för sig. De såg att det hade varit handgemäng, A.C. var blodig och även de andra hade skavanker. A.C. var lugn då och pekade ut en av personerna som misstänkt för att vara narkotikapåverkad. Stämningen blev upphetsad, de andra hävdade att det var fel att misstänka J.A.. K.F. förde J.A. mot tjänstebilen och han själv stod och höll de andra ifrån. De var uppretade över ingripandet. M.G. var mera ettrig än de andra och var ”taggig” mot honom. K.F. och A.C. satte på J.A. handfängsel medan han höll undan de andra. Efter ett tag lyckades M.G. smita emellan och sprang fram till K.F. och A.C.. Han minns inte om M.G. höll i något. Då tog A.C. tag i M.G. och lade ner honom på marken. Det blev en brottningsmatch. A.C. tog ett ordentligt tag runt M.G. huvud. De låg på marken i någon minut. M.G. satt fast i ett riktigt skruvstäd. Detta hände bakom hans rygg. Han höll undan de andra som ville att de skulle avbryta det hela. Hans minnesbild är att M.G. lyckades ta sig upp på något sätt och då flög A.C. på honom en gång till. Då tyckte han att det gick för långt och gick fram och särade på dem. De försökte reda ut situationen och pratade med de fyra målsägandena samtidigt. Dessa var alkoholpåverkade och upprörda. Det var svårt att få grepp på vad som hänt. De åkte sedan till polisstationen.

A-K.C.: Hon befann sig i hemmet när de aktuella händelserna vid Byastugan inträffade. Hon har aldrig sagt att hon inte ville komma och städa upp efter maken i samband med att A.A. ringde och bad fruarna att komma till Byastugan.

Anledningen till att hon inte åkte dit direkt var att hon hade hand om barnen hemma och inte trodde att det var nödvändigt att hon åkte.

L.E.S. och M.F. har berättat att de träffade A.C. vid Byastugan den aktuella kvällen, att L.E.S. och A.C. pratade om skolskjutsen och att det inte var någon dålig stämning mellan någon av dem och A.C. på grund av något prat om hembränt. De åkte därifrån innan något bråk startat.

G.Z.: Han var vakthavande befäl på polisstationen den aktuella natten. Först fick han ett samtal från A.C. där denne uppgav att det fanns någon han misstänkte för narkotikabrott. Då skickade han dit V.L. och K.F.. A.C. ringde igen och sade att det hade blivit bråk och att de andra poliserna inte hade kommit ännu. Han sade till A.C. att polisen skulle komma och skickade dit P.N. också. P.N. ringde sedan och ville ha en rutinerad polis som kunde ta A.C:s uppgifter eftersom han ville göra en anmälan. Det uppdraget fick E.H.. A.C. var uppjagad och grät. De andras anmälningar tog han själv upp. Han såg till att de inblandade personernas skador dokumenterades. Frågan huruvida personerna hålls åtskiljda i en situation som denna och om inledande förhör hålls direkt är delvis en praktisk fråga om att prioritera. Den aktuella natten var det mycket att göra.

P.N.: När han kom till platsen hade bråket redan upphört. Han tog A.C. åt sidan och frågade vad som hänt. Denne uppgav att han hade gripit någon och att det förekommit fritagningsförsök. A.C. var mycket skärrad och upprörd.

E.H. var den polis som höll målsägandeförhör med A.C. natten efter händelsen. Han har berättat att A.C. då var blodig, smutsig och grät. Beträffande de uppgifter A.C. lämnade vid förhöret har han hänvisat till förhörprotokollet eftersom han inte minns vad denne uppgav.

B.J. är lärare på Polishögskolan. Han har omvittnat att poliser får lära sig att försöka avvärja angrepp bl.a. genom kraftfulla rop och genom att använda handen som polisiärt stopptecken.

M.G:s berättelse vid tingsrätten

Enligt vad tingsrätten har antecknat i sin dom har M.G. där uppgett bl.a. följande. (...) Han stod på parkeringsplatsen intill majbrasan då han fick se hur hans kompis J.A. satte sig ned på marken och att det stod en man upp bredvid honom som skrek att denna var arresterad. Han blev själv beordrad av A.C. att sätta sig ner. Han såg hur J.A. fick ta emot två slag av A.C. samtidigt som A.C. skrek att de inte skulle ställa sig upp ”för då slår jag ihjäl er”. J.L. kom och försökte ta undan A.C. ifrån dem. A.A. kom också dit och sade åt A.C. att sluta. Samtidigt kom det en bil och två män klev ur. Han ropade åt dem att de skulle hjälpa till med att få A.C. att sluta. A.C. vände sig då mot honom och sade att han var arresterad. A.C. tog därefter med sig J.A. bort till bilen. Han reste sig då upp och gick fram emot bilen. Han visste inte då att männen i bilen var poliser eftersom de inte hade uniformer. I sin högra hand hade han en mobiltelefon med vilken han tänkte ringa polisen, eftersom han blev rädd när han såg hur de nyanlända behandlade J.A.. Han ville ringa efter hjälp eftersom han kände att de var helt övergivna. Han vågade själv inte ingripa. A.C. hoppade plötsligt på honom och vred runt honom så att han hamnade på marken. A.C. satte därefter sin fot på hans nacke och tryckte till, och han fick ett slag i nacken. A.C. vred därefter om hans hand för att få honom att släppa den mobiltelefon som han hade i handen, vilket resulterade i (att) telefonen flög iväg och hamnade i ett dike. Sedan tog A.C. tag i hans huvud med ett grepp om hakan

och försökte vrida om. A.C. tappade dock taget men försökte en gång till. Han kände då hur det knakade i nacken och svartnade för ögonen. Vridningen resulterade i att han blev ”groggy” och nästan tappade medvetandet. Han trodde att han skulle dö. Efteråt reagerade han genom att kräkas och kissa på sig. (...)

Brottmålsdomens bevisverkan i målet

Frågan vilken betydelse en allmän domstols brottmålsdom skall tillmätas i en arbetstvist rörande uppsägning eller avskedande på grund av brott har prövats av Arbetsdomstolen i många tidigare avgöranden. Arbetsdomstolen har därvid uttalat att den allmänna domstolens bedömning i brottmålet bör tillmätas betydande bevisverkan i arbetstvisten (se t.ex. AD 1997 nr 138 med hänvisningar). Denna praxis bygger på vad som allmänt gäller om en brottmålsdoms betydelse i ett efterföljande tvistemål och torde ta sikte särskilt på fall i vilka avgörandet av brottmålet har fällts efter prövning av bevisning som sedermera inte förebringas i arbetstvisten (se AD 1991 nr 76).

I förevarande fall har samtliga personer som hördes i brottmålet utom en hörts på nytt i Arbetsdomstolen. Därutöver har fyra personer som inte hördes i brottmålet vittnat här. Vid sådana förhållanden har Arbetsdomstolen att i målet göra en självständig prövning av vad som lagts A.C. till last (jfr t.ex. Arbetsdomstolens domar 1992 nr 82, 1997 nr 138 och 2002 nr 83).

Arbetsdomstolens bedömning av de åberopade gärningarna

Det bör inledningsvis klargöras att staten till grund för avskedandet endast har åberopat den brottslighet som A.C. har dömts för av tingsrätten och således inte att han även har begått de gärningar han frikänts från. Arbetsdomstolen har därför inte anledning att göra en egen prövning av de ogillade åtalspunkterna.

A.C. och de fyra målsägandena i brottmålet - A.A., J.A., J.L. och M.G. - har i flera delar lämnat motstridiga uppgifter om händelseförloppet. Vid bedömningen av vem eller vilka av dessa personer som kan anses mer trovärdig än någon av de andra finns flera omständigheter att ta i beaktande.

Händelserna på valborgsmässoafton har inte bara lett till anmälningar mot A.C.. A.C. har omgående gjort en egen polisanmälan med anledning av att han själv blivit slagen. Ett inledande målsägandeförhör hölls samma natt med honom; några närmare uppgifter om A.C:s anmälan har dock inte presenterats i Arbetsdomstolen. Såväl A.C. som i vart fall några av målsägandena har uppenbarligen haft ett direkt intresse av att skydda sig själva vid sina redogörelser för vad som inträffat. Som framhållits av förbundet har de fyra målsägandena inte hållits åtskilda efter händelsen och inledande förhör med dem hölls först en dryg vecka senare. Det har därför funnits en god möjlighet för dem att samordna sina berättelser. De fyra målsägandena känner varandra sedan tidigare. A.C. är inflyttad på orten och har enligt egen uppgift uppfattat det som att alla inte uppskattade att ha en polis boende på platsen. Vidare har framkommit att det som en följd av händelserna på valborgsmässoafton har uppstått misshälligheter mellan A.C.

och hans hustru å ena sidan och A.A. och dennes hustru å andra sidan. Umgänget dem emellan har helt upphört i anslutning till händelserna.

Enligt Arbetsdomstolens mening är det inte möjligt att med säkerhet slå fast vem eller vilka av de inblandade personerna som är trovärdig eller ej. Det är inte heller säkert att någon av berättelserna är helt igenom riktig. Det kan tänkas såväl att uppgifter har tillrättalagts i vissa delar som att de inblandades minnesbilder inte är helt korrekta. Mot den bakgrunden menar Arbetsdomstolen att målsägandenas uppgifter måste bedömas med stor försiktighet vid prövningen av om A.C. har gjort sig skyldig till de gärningar som påstås.

Tingsrätten har anmärkt att A.C. vid sitt andra besök på festplatsen den aktuella kvällen blev irriterad över att någon frågade honom om hembränt och tog upp en diskussion med personen i fråga för att utverka en ursäkt. Denne person var L-E.S., L-E.S. och M.F., vilka inte hördes i tingsrätten, har i Arbetsdomstolen berättat om sitt samtal med A.C. vid detta tillfälle. De har båda förklarat att L-E.S. och A.C. mest pratade om skolskjutsen och att det inte var dålig stämning mellan någon av dem och A.C. på grund av något prat om hembränt. Med beaktande av dessa uppgifter kan Arbetsdomstolen inte, som tingsrätten gjort, utgå från att A.C. inledde det andra besöket på festplatsen med att bli irriterad på L-E.S..

En stund senare på kvällen har A.C. framfört misstankar mot J.A. om att denne skulle vara påverkad av narkotika. J.A. har uppfattat det som ett polisingripande från A.C:s sida, vilket inte framstår som en obefogad uppfattning. A.C. var dock inte i tjänst, utan var i likhet med övriga på platsen där i egenskap av festdeltagare. Han var själv påverkad av alkohol och det har såvitt framkommit inte funnits skäl för ingripande mot J.A.. I likhet med tingsrätten anser Arbetsdomstolen att A.C:s ingripande mot J.A. var olämpligt.

Som en följd av A.C:s ingripande mot J.A. har det uppstått diverse tumult och slagsmål med A.C. och de fyra målsägandena i brottmålet inblandade i olika skeden. Tingsrätten har som redan redovisats ogillat åtalet mot A.C. såvitt avser misshandel av J.L. och J.A.. Dessa gärningar skall inte prövas av Arbetsdomstolen, men händelseförloppet närmast före A.C:s påstådda misshandel av A.A. kan inte förbigås vid bedömningen av den senare gärningen. Det står därvid klart genom A.C:s, A.A:s och J.L:s uppgifter att det då pågick ett slagsmål där A.C. var i underläge och låg på marken med J.L. ovanpå sig. De övriga målsägandena var också närvarande, men det har inte gått att klarlägga vad var och en av dem har gjort i detta sammanhang. Berättelserna i målet och den rättsmedicinska utredningen om A.C:s skador utvisar dock att A.C. mottagit slag och sannolikt också blivit sparkad under slagsmålet.

Det var alltså i detta skede av händelseförloppet, när A.C. under pågående slagsmål befann sig i underläge med J.L. ovanpå sig, som A.A. ingrep. Såvitt har framgått av A.A:s och J.L:s uppgifter drog A.A. bort J.L. från A.C.. Enligt A.A. försökte han därefter hålla isär J.L. och A.C.. Enligt A.C. hade A.A. i ett tidigare skede hållit i honom och han blev då slagen av J.A. innan

han lyckades göra sig fri. A.C. var enligt egen uppgift livrädd för att bli fasthållen igen och satte därför upp handen mot A.A. för att hindra honom att ta ett grepp om honom, varvid han träffade A.A. över näsan och munnen. Enligt A.A. fick han ett slag på näsan och ett på tanden. Han vet inte hur A.C. då höll handen, om den var öppen eller knuten. J.A. har inte sett själva slaget utan endast uppgett att A.A. vek sig efter en smäll som denne måste ha fått av A.C.. J.L. har inte sagt något om detta.

Med hänsyn till vad som tidigare angetts om att målsägandenas uppgifter måste värderas med stor försiktighet anser Arbetsdomstolen att A.C:s uppgifter i detta hänseende bör tas för gott. Domstolen utgår således från att A.A. fick ett slag med öppen hand över näsan och munnen när A.C. ville hindra denne från att närma sig honom. Det är enligt Arbetsdomstolens uppfattning inte styrkt i målet att A.C. hade något uppsåt att träffa A.A. på det sätt han gjorde och därvid tillfoga denne smärta och skador med sitt handlande.

Till skillnad från tingsrätten finner Arbetsdomstolen därför inte att det är styrkt att A.C. har gjort sig skyldig till misshandel av A.A..

Beträffande åtalet för olaga hot har A.A., J.A. och M.G. uppgett att A.C. beordrade J.A. och M.G. att sitta ner varvid han yttrade ”annars slår jag ihjäl er”. Genom dessa berättelser, som inte heller motsägs av A.C:s egna uppgifter, är det styrkt att A.C. har uttalat sig såsom åklagaren har påstått.

Att en tilltalad har handlat i överilning eller affekt utesluter inte att han kan anses ha handlat uppsåtligen, men rent reflexmässiga handlingar är inte uppsåtliga (se Holmqvist m.fl. ”Brottsbalken, En kommentar”, studentutgåva 3 år 2002, s. 1:18). Att uttala sig på det sätt A.C. gjort kan knappast ske som en reflexmässig handling utan får närmast ses som en handling i affekt, vilket således inte utesluter uppsåt. För ansvar för olaga hot är det tillräckligt att hotet är ägnat att hos den hotade framkalla allvarliga farhågor att hotet skall verkställas. Man fäster alltså framför allt avseende vid hur situationen har tett sig från den hotades synpunkt. För straffbarhet krävs inte att den hotade blir rädd, men om det är uppenbart för denne att hotet inte kunde vara allvarligt menat är handlingen inte straffbar. Huruvida gärningsmannen verkligen hade för avsikt att fullfölja hotet är inte av betydelse för frågan om gärningen är straffbar (för denna redogörelse ang. olaga hot se a. a. s. 4:22 f.). A.C:s uttalande får anses vara ägnat att framkalla fruktan hos J.A. och M.G.. Situationen när A.C. gjorde sitt uttalande var inte sådan att det kan ha framstått som uppenbart för målsägandena att A.C. inte skulle slå dem om de vägrade att sitta ner. A.C:s gärning är således i och för sig att bedöma som ett olaga hot. Frågan är då om A.C. kan undgå ansvar för gärningen på grund av nödvärn.

I 24 kap. 1 § brottsbalken anges att en gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig. Rätt till nödvärn föreligger - såvitt nu kan vara i fråga - mot ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom. En person kan inte heller göras ansvarig för uppsåtligt brott om han trodde att förhållandena var

sådana att de, om de förelåg, skulle göra hans gärning straffri på grund av nödvärnsrätt (så kallat putativt nödvärn). Av 24 kap. 6 § brottsbalken framgår att om någon i en nödvärnssituation har gjort mer än vad som är medgivet skall han ändå vara fri från ansvar om omständigheterna var sådana att han svårligen kunde besinna sig. Om en tilltalad i ett brottmål gör en nödvärnsinvändning som inte är uppenbart verklighetsfrämmande skall invändningen godtas om åklagaren inte lyckas motbevisa denna. Det åligger då åklagaren att förebringa så mycket bevisning att invändningen om nödvärn framstår som obefogad (se NJA 1990 s. 210).

I målet har i viss utsträckning olika uppgifter lämnats om i vilket skede av händelseförloppet som A.C. fällde det nu aktuella uttalandet. J.A. har uppgett att det var efter det att A.A. blivit slagen. M.G. synes i tingsrätten ha uppgett att det var innan J.L. och A.A. ingrep. A.A. har uppgett att det var efter det att han själv blivit slagen och A.C. åter ringt till polisen. A.C. har uppgett att det var efter det att A.A. blivit slagen, men innan han ringde polisen för andra gången. Han har också uppgett att uttalandet gjordes när J.A. och M.G. fortsatte att vifta med armarna och slå. Utredningen kan inte sägas ge något säkert besked om huruvida det då pågick något egentligt slagsmål eller i övrigt förekom något överhängande brottsligt angrepp på A.C.. Utredningen ger dock inte heller stöd för att dennes uppgift att J.A. och M.G. fortsatte bråket skulle vara felaktig. Vid detta förhållande får enligt Arbetsdomstolens mening A.C:s agerande i sammanhanget anses ha skett i nödvärn.

Det anförda innebär att Arbetsdomstolen till skillnad från tingsrätten inte anser att A.C. har gjort sig skyldig till straffbart olaga hot.

Slutligen återstår bedömningen av åtalet för misshandel av M.G.. A.C. har även i denna del hävdats att han handlade i nödvärn eller att han i vart fall trodde att han befann sig i en nödvärnssituation. För det fall A.C. i den situationen skulle anses ha använt mera våld än nöden krävde har förbundet anförts att omständigheterna var sådana att han svårligen kunde besinna sig, varför handlandet ändå inte var brottsligt.

Före händelsen med M.G. hade de civila polismännen V.L. och K.F. kommit till festplatsen. K.F. och A.C. satte på J.A. handfängsel. Det har framgått av samtliga förhör att det då rådde en upphetsad stämning på platsen och att folk skrek saker eftersom de var upprörda över ingripandet mot J.A.. Genom A.C:s, V.L:s och K.F:s berättelser är det utrett att V.L. försökte hålla undan övriga personer och lugna dessa medan A.C. och K.F. ägnade sig åt J.A., men att M.G. lyckades ta sig förbi V.L. fram mot A.C.. M.G. höll då en mobiltelefon i handen. Enligt vad M.G. själv har berättat i tingsrätten tänkte han ringa till polisen eftersom han inte förstod att K.F. och V.L. var poliser och då han blev rädd när han såg hur J.A. behandlades. A.C. har uppgett att han såg M.G. komma emot honom med något föremål i sin höjda hand och att han trodde att denne skulle angripa honom. Enligt A.C. var M.G. bara någon meter från honom när han tog ett grepp om M.G. och drog ner denne på marken.

Det förefaller inte sannolikt att M.G. verkligen hade för avsikt att angripa A.C. när han närmade sig denne. A.C. har dock påstått att han i vart fall trodde att han befann sig i en nödvärnssituation. Med beaktande av hur situationen kan ha tett sig för A.C., då M.G. i den upphetsade stämning som rådde tog sig förbi V.L. och kom emot honom med något i sin lyftade hand, anser sig Arbetsdomstolen inte kunna lämna hans påstående utan avseende. Arbetsdomstolen godtar alltså att A.C. i detta skede av händelseförloppet trodde att han befann sig i en nödvärnssituation. A.C. hade därmed, inom de gränser som gäller för nödvärnsrätt, rätt att försvara sig mot det som han uppfattade var ett angrepp på honom från M.G..

Av de uppgifter som lämnats av M.G., J.L., K.F. och V.L., vilka i viss mån också stöds av A.C:s egen berättelse, är det styrkt att A.C. har utövat det våld mot M.G. som angetts i åklagarens gärningsbeskrivning; dock kan det inte sägas att det var just med knäet som A.C. tryckte till M.G. över nacken eller exakt hur många slag som A.C. slog mot M.G.. Frågan är då om detta våld håller sig inom ramen för A.C:s nödvärnsrätt.

När A.C. dragit omkull M.G. låg denne på mage på marken medan A.C. satt på hans rygg och kopplade ett grepp på honom. Berättelserna i målet visar att A.C. i stort sett omgående fick kontroll på M.G. och att den senare befann sig i underläge under hela det efterföljande skeendet. Bl.a. har K.F. och V.L. vittnat om att A.C. hade M.G. i ett stenhårt grepp eller ”i ett skruvstäd”. V.L. har visserligen i Arbetsdomstolen uppgett att hans minnesbild nu är att M.G. i något skede lyckades ta sig upp och att A.C. då flög på denne en gång till. Dessa uppgifter har dock inte bekräftats av någon annan person, inte ens A.C. själv, och har enligt vad som antecknats i tingsrättens dom inte heller uppgetts av V.L. vid förhöret där. Det får därför antas att denna avvikelse beror på att V.L. nu har en sämre minnesbild av händelsen och att denna uppgift inför Arbetsdomstolen är felaktig.

Trots att det angrepp som A.C. trodde sig vara utsatt för när M.G. närmade sig honom således var avvärt på ett tidigt stadium av händelseförloppet har A.C. fortsatt att utöva våld mot M.G. på det sätt som åklagaren har påstått. Särskilt anmärkningsvärt är att A.C. i slutskedet av händelseförloppet vridit om M.G:s huvud på ett sätt som framstår som mycket allvarligt. Flera av målsägandena samt de båda polismännen på plats har ansett att det fanns anledning att ingripa mot A.C:s våld mot M.G.. A.C. har enligt Arbetsdomstolen tillgripit våld mot M.G. i sådan utsträckning att nödvärnshandlingen framstår som uppenbart obefogad, även med beaktande av hur A.C. själv uppfattade situationen när M.G. kom emot honom.

Vid bedömning av frågan om A.C. ändå kan undgå ansvar för gärningen på grund av att han svårligen kunde besinna sig är även följande omständigheter av intresse. Det hade tidigare under kvällen varit slagsmål varvid A.C. blivit slagen och sannolikt även sparkad. Stämningen på festplatsen var vid händelsen med M.G. fortfarande upphetsad och folk skrek med anledning av ingripandet mot J.A.. A.C. var säkerligen fortfarande upprörd. Situationen var dock en annan än under det tidigare skedet, då A.C. upplevt sig stå ensam mot flera av målsägandena. Vid händelsen med M.G. fanns två polismän på

plats som vid behov hade kunnat undsätta A.C.. Även om A.C. inledningsvis trodde att M.G. stod i begrepp att angripa honom är det inte visat att han verkligen blev utsatt för något våld från dennes sida. Det har vidare framkommit att M.G. var spensligt byggd, medan A.C. synes ha stora kroppskrafter och därtill kunskaper som polis om hur man kan avvärja angrepp. Det måste därför ha varit tämligen enkelt - och borde rimligen ha legat närmare till hands - för A.C. att exempelvis ta ett korrekt polisgrepp på M.G. i stället för att tillgripa det våld han använde. Av väsentlig betydelse är också att händelseförloppet inte varit helt kortvarigt. Det har därför funnits tid för A.C. att överväga andra alternativ till sitt handlande, exempelvis att begära hjälp av de andra poliserna om han ansåg att det behövdes. De redovisade omständigheterna innebär enligt Arbetsdomstolens bedömning att A.C. inte kan undgå ansvar för misshandeln av M.G. på den grunden att han svårligen kunde besinna sig.

Slutsatsen blir därmed att Arbetsdomstolen, i likhet med tingsrätten, finner att A.C. har gjort sig skyldig till misshandel av M.G..

Utgör brottsligheten skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning?

Tidigare gällde särskilda regler för offentligt anställda personer i fråga om avskedande. Enligt 1976 års lag om offentlig anställning fick avskedande bl.a. ske om arbetstagaren hade begått brott som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha sin anställning. Från den 1 juli 1994, då en ny lag om offentlig anställning trädde i kraft, gäller den allmänna bestämmelsen om avskedande i anställningsskyddslagen även för offentligt anställda. Således får enligt 18 § anställningsskyddslagen en sådan arbetstagare avskedas om han grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Arbetsdomstolen har dock i flera tidigare domar uttalat att man beträffande avskedande av offentligt anställda fortfarande bör kunna söka ledning i den praxis som utbildats vid tillämpningen av 1976 års lag om offentlig anställning (se AD 2002 nr 80 med däri gjorda hänvisningar).

Beträffande just polismän har Arbetsdomstolen vid åtskilliga tillfällen framhållit att det, med tanke på polisens uppgift att förebygga brott och utreda begångna brott, är särskilt viktigt att polismän avhåller sig från att själva begå brott (se t.ex. AD 1995 nr 42 med hänvisningar). I domen 1981 nr 168 framhåller Arbetsdomstolen att det är ett villkor för att polismän skall rätt kunna fullgöra sina uppgifter att de åtnjuter allmänt förtroende och att en förutsättning för att ett sådant förtroende skall finnas är att polismännen är oförvitliga. Som Arbetsdomstolen framhållit i senare domar betyder detta emellertid inte att varje brott som begås av en polisman utgör grund för avskedande. En bedömning skall göras av samtliga omständigheter i det enskilda fallet (se bl.a. AD 1992 nr 38 och 1995 nr 42). Vidare har Arbetsdomstolen uttalat att brottslighet som sker i tjänsten normalt bedöms som betydligt allvarigare än brott utom tjänsten när det är fråga om uppsägning eller avskedande.

I förevarande mål har Arbetsdomstolen gjort andra bedömningar av de gärningar som lagts A.C. till last än tingsrätten gjort i brottmålet, och har

även i övrigt delvis fått en annan helhetsbild av händelseförloppet än som kommit till uttryck i tingsrättens dom.

Till skillnad från tingsrätten har Arbetsdomstolen inte funnit styrkt att A.C. gjort sig skyldig till straffbart olaga hot eller att han haft uppsåt att misshandla A.A.. Beträffande åtalet för misshandel av M.G. har Arbetsdomstolen, till skillnad från tingsrätten, bedömt att A.C. uppfattat att han var i en nödvärnssituation och att han därför inledningsvis hade rätt att avvärja det som han trodde var ett angrepp från denne. Enligt Arbetsdomstolen har A.C. dock tillgripit våld mot M.G. i sådan utsträckning att nödvärnshandlingen framstår som uppenbart obefogad. Omständigheterna var enligt Arbetsdomstolen inte heller sådana att A.C. kan undgå ansvar för gärningen för att han svårligen kunnat besinna sig.

Beträffande helhetsbilden av det som inträffat den aktuella kvällen är det Arbetsdomstolens uppfattning att A.C. visserligen startat den kedja av händelser som behandlats i domen genom sitt olämpliga ingripande mot J.A.. Enligt Arbetsdomstolen kan dock A.C. inte ensam lastas för att händelseförloppet sedan utvecklades på det sätt som skedde. Bidragande orsaker till denna utveckling torde ha varit bl.a. att samtliga inblandade hade förtärt alkohol och att målsägandena reagerat mycket kraftigt mot A.C:s ingripande, vilket också ledde till ett regelrätt slagsmål där även A.C. erhållit skador. A.C. har uppenbarligen upplevt det som att han stått ensam mot flera angripare. Även vid det avslutande skedet av händelseförloppet rådde en mycket upphetsad stämning på platsen och A.C. har uppfattat situationen som ett angrepp från M.G.. A.C:s agerande framstår därför för Arbetsdomstolen som en utpräglad engångsföreteelse till följd av den olyckliga utveckling händelserna tog den aktuella kvällen.

Mot bakgrund av Arbetsdomstolens bedömning av de gärningar som lagts A.C. till last, vilka varit förmildrande för honom i förhållande till tingsrättens brottmålsdom, och de ovan redovisade omständigheterna kring den brottslighet han gjort sig skyldig till kommer Arbetsdomstolen fram till att det inte funnits tillräckligt starka skäl för att avskeda honom.

Staten har alternativt gjort gällande att det i vart fall förelegat saklig grund för uppsägning av A.C. med anledning av att han gjort sig skyldig till brott. Vid bedömningen av om det finns grund för uppsägning av personliga skäl är inte den enskilda händelsen i sig helt avgörande utan i stället vilka slutsatser om arbetstagarens lämplighet som kan dras av det inträffade (se t.ex. Arbetsdomstolens dom 2003 nr 70). Det skall göras en prognos om arbetstagarens lämplighet för fortsatt anställning. Som angetts ovan framstår A.C:s brottslighet som en engångsföreteelse till följd av speciella omständigheter och således inte som ett uttryck för att A.C. skulle vara en allmänt omdömeslös person eller på annat sätt olämplig som polis. Vid bedömningen i denna del är också av intresse att det är ostridigt att A.C. såväl före som efter den aktuella händelsen har skött sitt arbete utan någon anmärkning och erhållit goda vitsord. Arbetsdomstolens slutsats blir därför att A.C., trots att han gjort sig skyldig till viss brottslighet, inte kan anses ha visat sig olämplig för fortsatt anställning som polis.

A.C:s yrkande om ogiltigförklaring av avskedandet skall därför bifallas.

Skadestånd

Arbetsdomstolen har kommit fram till att det inte funnits tillräckliga skäl för avskedande eller uppsägning av A.C.. Staten är därför skyldig att utge allmänt skadestånd till A.C. för den kränkning som avskedandet inneburit. A.C. har dock dömts för relativt allvarlig brottslighet genom en brottsmålsdom som vunnit laga kraft. Enligt Arbetsdomstolens mening har omständigheterna därmed varit sådana att staten haft visst fog för sin uppfattning att det förelåg skäl för avskedande. Vidare har A.C. även med Arbetsdomstolens synsätt gjort sig skyldig till brott och således medverkat till den uppkomna situationen. Skadeståndsbeloppet bör därför jämkas kraftigt och bestämmas till 30 000 kr.

Rättegångskostnader

Den väsentliga tvistefrågan i målet har rört huruvida avskedandet av A.C. skall ogiltigförklaras. Denna fråga har förbundet vunnit. Förbundet bör därför få ersättning för sina rättegångskostnader. Det råder inte tvist om det belopp som yrkats för rättegångskostnader.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar att avskedandet av A.C. är ogiltigt.
2. Staten genom Rikspolisstyrelsen skall till A.C. utge allmänt skadestånd med trettiotusen (30 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 24 februari 2003 till dess betalning sker.
3. Staten genom Rikspolisstyrelsen skall ersätta Polisförbundets rättegångskostnader med etthundrasextiofemtusentvåhundrafemton (165 215) kr, varav 96 250 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Lars Johan Eklund, Ulla Erlandsson, Siv Kimbré, Charlott Richardson, Anders Hagman (skiljaktig), Staffan Holmertz och Jarl Karlsson.

Sekreterare: Ulrika Stenbeck Gustavson

Ledamoten Anders Hagemans skiljaktiga mening

Till skillnad från majoriteten finner jag inte anledning att bedöma A.C:s handlande på annat sätt än Skellefteå tingsrätt gjort i dess brottmålsdom. Enligt min mening är det således styrkt att A.C. har gjort sig skyldig till misshandel av A.A. och M.G. samt olaga hot mot J.A. och M.G.. Jag anser inte heller att det i övrigt har framkommit några särskilda omständigheter kring händelseförloppet som gör att det finns anledning att se mindre strängt på A.C:s gärningar i förhållande till vad som kommit till uttryck i tingsrättens dom.

På grund av den allvarliga brottslighet som A.C. har gjort sig skyldig till och med beaktande av de stränga krav som enligt Arbetsdomstolens praxis måste ställas på polismäns oförvitlighet, anser jag att det funnits laga skäl för avskedande av A.C.. Min uppfattning är därför att förbundets talan bör avslås.

Överröstad i denna fråga är jag i övrigt ense med majoriteten.